

P GLASOVA Panorama

KRANJ, 15. SEPTEMBRA 1962 — Leto II — Št. 36

Največja predstava

Največja sportna prireditelja v Evropi letos v Beogradu - Na tekaških stezah, atletiških in travnatih gričju se bo pomerilo nad tisoč tekmovalcev iz vseh evropskih držav

Sportno središče na Topčiderskem brdu verjetno do sedaj še ni imelo bolj slovesne podobe kot v sredo popoldne, ko so uradno odprli letošnje evropske atletske igre. V Beogradu so za to veliko prireditev zgradili celotno naselje na Košutnjaku, kjer stanujejo tekmovalci, atleti in atletinje iz 28 držav, preuredili so stadion na Topčiderskem brdu in za novinarje odprli nov hotel na Slaviji.

Prvenstvo »kraljice športov« v Beogradu ima še en pomen. Letošnje prvenstvo Evrope sovpada s pomembnim jubilejem, saj v tem letu slavi mednarodna atletska federacija petdesetletnico obstoja. Atletika spada po svoji razširjenosti in zgodovini med najstarejše športe na svetu.

Tržičani po ukinitvi gorskih dirk na Ljubelj niso vrgli »puške v koruzo«. Ker so navajeni, da gledajo napeta tekmovanja na »jeklenih konjih«, so letos prvič organizirali »čez drn in strn« na motornih kolesih. Ljubitelji drzne vožnje bodo v nedeljo prišli na svoj račun, ko se bodo na gorskem zemljišču v Tržiču pomerili naši in tuji tekmovalci.

Nevarna igra na polju

Zarjavela italijanska ročna bomba je 17 let po vojni spravila v grob mladega delavca - Zakaj se mladi ljudje igrajo z orožjem?

Veliko nesreč, pri katerih je zarjavela italijanska bomba. Šestnajstletni Ivan Zver in osemnajstletni Martin Tivadar sta bomba pograbila in z njo odhitela v bližnji gozd, kjer sta jo začela razdirati. Bilo je že pozno popoldne, okoli pol šeste ure zvečer, ko je v bližnjem gozdu eksplozirala ročna bomba. Eksplozijo so slišali v vseh bližnjih in bolj oddaljenih vaseh. Mlada delavca sta svojo lahkomišelnostno igro drago plačala. Ko so na kraj nesreče pritekli kmetje, ki so bili na bližnjih njivah, so bili priče težke nesreče. Mlademu Ivanu Zveru je bomba, ki jo je držal v roki, raztrgala prsni koš in odtrgala obe roki, starejši Martin Tivadar, ki je mlajšega delavca opozarjal, naj vrže bomba stran, pa je dobil lažje telesne poškodbe.

V torek popoldne sta na izkopanem krompirišču delala dva mlada delavca kmetijskega posestva iz Zabnice. Ker jima za delo ni bilo mar, sta bila vsa iz sebe, ko sta na zemljišču našla za-

SREČANJA Z LJUDMI

Na mednarodnem festivalu v Teplicah na Češkem je bila podeljena prva nagrada Kranjčanu Janezu Marčiču za umetniško fotografijo »Istrske soline«. Razen nagrajene so bile sprejete na razstavo še tri njegove fotografije. Zaenkrat je pripotovalo iz Češke šele obvestilo o nagradi, medalja pa še sledi. Avtor prvo nagrajene fotografije namreč sam ni bil na Češkem, čeprav je gotovo, da ne bi imel nič proti, če bi lahko spremljal svoje slike na mednarodne razstave. Tako bi prepotoval že prav vse kontinente.

● Ste že večkrat dosegli podobno priznanje kot letos v Teplicah?

Doma imam okoli 30 nagrad in priznanj, ki sem jih dobil za svoje fotografije. Sodeloval sem na več kot

Velemojster fotografije

stotih mednarodnih razstavah. Najbolj sem bil vesel srebrne medalje pred leti na Dunaju in dveh bronastih medalj z dvakratnega sodelovanja na razstavi desetih najboljših mojstrov umetniške fotografije v francoskem mestu Clichy.

● Kdaj ste naredili prvo fotografijo?

Ko sem hodil v četrto gimnazijo. Prav nič se ne spominjam, kaj je predstavljala in kako je uspela. Največ sem slikal v študentskih letih, ko sem imel dovolj časa.

● Kakšni motivi so vam najljubši?

Največkrat skušam prikazati pokrajino na kar se da zanimiv in nov način.

● Ali je res, da nimate niti ene svoje fotografije?

Res. Saj poznate tisto staro resnico, da je kovačeva kobila vedno bosa.

● Kdaj nam boste pokazali svoje slike?

Kar napišite, da bom spomlad pripravlil samostojno razstavo. Če bo to v časopisu, bom morda le držal obljubo, ki jo že zelo dolgo dajem svojim znancem.

METKA SOSIČ

Rekli so

»V berlinskem zidu je praktično vse mogoče.«
Albertz, zahodnoberlinski senator

»Adenauer je sedaj dosegel tisto, kar Hitler ni mogel doseči z orožjem.«
Rustov, sovjetski novinar

»Velika Britanija se ne želi pridružiti Skupnemu tržišču, ki bi videlo samo sebe in poskušalo, da se od ostalih loči z zidom.«
Herold Macmillan, britanski premier

»Vsi dosedanja generalni sekretarji Arabske lige so bili vedno optimisti. Tudi prvi generalni sekretar lige Abdel Rahman Azam je bil optimist in pogledje samo, kako daleč nas je spravil njegov smeh.«
Talal, saudijski princ

»Ne želim več prejemati prijateljskih in sladkih pisem, v katerih delijo priznanje in spoštovanje Kambodži. Želim spoštovanje, obenem pa zahtevam tudi jamstva za svojo drželo.«
Norodom Sihanuk, kamboški premier

»Ne vem, zakaj bi priznanje Vzhodne Nemčije predstavljalo takšen problem. Če generali v Južni Ameriki napravijo kakšen državni udar, ZDA vedno pobitijo, da jih med prvimi priznajo.«
Nikita Hruščev, sovjetski premier

»Najbolje plačani pisatelji v Ameriki niso tisti, ki pišejo knjige, temveč ljudje, ki napisane knjige privedijo za žepne izdaje.«
Samuel Hewitt, ameriški kritik

Odločilna ura

Napeto in v velikem pričakovanju so v Londonu stekle ure, kakor da bi šlo za odločilno šahovsko partijo, ko so pred dnevi začeli konferenco voditelji BRITANSKE SKUPNOSTI NARODOV. Pred mesecem se je v prestolnicah nekdanjega britanskega carstva — pod krono angleške kraljice — razširila odbrodosla novica, da so se v Bruslju razšli brez »čistih računov«. Ni bil namreč Macmillan tisti, ki je britanskim volivcem skušal pojasniti, da so bili bruseljski razgovori neuspešni, ampak avstralski predsednik Menzies, ki ga razen voditeljev Kanade in Nove Zelandije prištevajo med najodločnejše nasprotnike pristopa Velike Britanije k Skupnemu tržišču.

Se pred meseci je avstralski voditelj ocenjeval pristop Vel. Britanije k Skupnemu evropskemu trgu za največji polom v dvajsetem stoletju. V juniju mesecu je po televiziji opozoril Britance, če bodo ukinili manjšo carino za izdelke iz prekomorskih držav, bodo članice Commonwealtha zagnale tak hrup, da ga London ne bo vzdržal.

Dobri živci

Sklicanje posvetovanja državnikov BRITANSKE SKUPNOSTI, ki te dni zaseda v Londonu, je bilo napeljeno na pomirjenje razburjenih prekomorskih dežel. Medtem so se namreč že nekoliko razjasnili pogoji, pod katerimi bi Velika Britanija stopila v evropsko družščino in staremu Evropejcu Macmillanu je bilo lažje ponuditi prekomorskim voditeljem pomirjevalno sredstvo.

Medtem je seveda na stran zagovornikov britanske prekomorske politike stopila tudi domača opozicija. Sredi meseca avgusta je nekdanji socialistični predsednik, sedanj lord Attlee, naročil pri

enem izmed največjih časopisnih kraljev v Veliki Britaniji lordu Beaverbrook o glase, ki so prinašali takšna besedila: »Stojte! Anglija ne sme postati evropska provinca, ki nam bo od roke.«

Takšne in podobne oglase — zasnovane na angleškem ponosu in narodnostni zavesti — je širil tudi konservativni lord Avon (Anthony Eden) in drugi poslanci na klopih Spodnjega doma, dokler je bila seveda večina voditeljev Commonwealtha proti pristopu. Vendar je bri-

Haroldu Macmillanu očitajo, da ima preveč evropsko kri

tanska vlada v zadnjem času uspela z objavo »bele knjige« odločen odpor omiliti.

Bela knjiga ali nova MAGNA CARTA

Odpor proti britanskemu pristopu k Skupnemu trgu se je začel krhati, ko se je zvedelo za stališča, ki jih je čuvar pečatov minister Heath zagovarjal za zeleno bruseljsko mizo, za katero so delali predstavniki šestih evropskih držav.

Vse odvisne in neodvisne dežele britanske skupnosti bodo smele prosto izbrati, če želijo pristop k tej gospodarski skupnosti po pristopu Velike Britanije. To

velja za preko 50 dežel, ki so bila nekoč britanska ozemlja.

Za Novo Zelandijo, ki na britanskem otoku proda 90 odstotkov svojih mlečnih izdelkov in 90 odstotkov mesa, bodo izdelali poseben sporazum.

Za žito in meso, ki jih prodajata Kanada in Avstralija — znano je, da Velika Britanija uvaža 20 do 30 odstotkov teh viškov iz Kanade in Avstralije — bodo izdelali nove pogodbe v okviru Skupnega trga.

Z azijskimi članicami Commonwealtha — z Indijo, Pakistanom in Ceylonom pa bi sklenili nove trgovinske pogodbe in opustili carino za uvoz čaja, kar bi bilo predvsem ugodno za Indijo.

Sredi ostrih škarij

Britanski načrti so nalete-li na nerazumevanje na dveh straneh. Ko so bili kazavci skoraj že na dvanajsti uri, je na zavore v Bruslju pritiskala Francija. Fran-

Križem po svetu

Pariz

Francoski minister za informacije je pred kratkim na vprašanje nekega novinarja katero osebnost de Gaulle namerava postaviti za svojega naslednika na položaj predsednika francoske republike, odgovoril: »Edini predsednik, s katerim bi bil de Gaulle zadovoljen, je Adenauer.«

Washington

Ko je ameriški podpredsednik Johnson pred kratkim potoval po nekaterih evropskih državah, ga je v istambulske predmestni četrti zastavil nek fant in ga v angleščini nagovoril: »Kako ste, zelo me veseli, da vas vidim.« Johnson se je nasmejal in vprašal fanta, koliko je star. Fant je hitro izginil in se čez nekaj minut vrnil z odgovorom: »Šestnajst. In vi?«

cozi so zahtevali, da naj Britanci najprej položijo denar v evropski kmetijski sklad, iz katerega so do sedaj izvlekli največ korist francoski kmetje. Čuvar pečatov je to francosko zahtevo zavrnil. — Razgovori v Bruslju so potem postali težavni in utrudljivi. Prekinili so jih s sporazumom, da jih jeseni zopet obnovijo.

V Londonu pa so začeli pripravljati konferenco državnikov prekomorskih dežel. Na tej konferenci je Macmillan pred dvema dneva skušal nagovoriti oddaljene člane britan. skupnosti, da prenehajo nasprotovati britanskemu pristopu.

Trije dnevi napornih borb v vodi za vstop v prvo zvezno waterpolo ligo so se končali za domačine z razočaranjem. Kranjskim waterpolistom je zmanjkalo »duše in srca«. In potrjim gledavcem na koncu še glasu. Tem bolj pa so bili iz sebe redki navijači Rvene zvezde. Eden med njimi je po končanem tekmovanju skočil s skakalnega stolpa kar oblečen v vodo

globus • globus • globus

• KENNEDY KOT KOPAVEC

Predsednik ZDA John Kennedy, slavnati vdovec v času, ko je bila njegova žena na počitnicah v Italiji, je izrazil nedeljski dopust, da se je petnajst minut dolgo sam kopal v Pacifiškem oceanu. Pri kopianju ga je spremljal rešilni čoln in — telesna straža. Po kopianju pa je predsednik zašel v množico nekaj tisoč kopavcev, ki so ga prepoznali in stiskati je moral roke posebno mladim dekletom.

• RAZPUSTITEV HAREMA

Saudijski princ Talal, brat kralja saudijske puščave, je pred kratkim razpustil svoj harem in sužnje ter jim ob razpustu izplačal tudi odpravnino. Prinčevi bratje Abdel

Muhsin, Navaf in Abdel Rahman so posnemali Talalov sklep. Kralj Saudijske Arabije Saud je na to zagrozil z disciplinskim kaznovanjem: »Neumni norci, neodgovorni mladi zaletavci, ki mislijo, da bodo s tem zavrgli tradicijo in jo napravili smešno.«
Odgovor nekdanjega finančnega ministra v vladi Saudijske Arabije je bil bolj očitajoč: »Kralj Saud ni noben vladar 20. stoletja. Se manj je Saud kralj prejšnjega stoletja. Saud je skratka podoben neandertalcu.«

• NAG V MRTVEM MORTJU

Predsednik Slonokoščene obale, ki je bil pred kratkim na uradnem obisku v Izraelu, si je vpricho svojega spremstva slekel obleko in skočil nag v Mrtvo morje.

Pet dni po grškem kopnem in morju

Zadnji dnevi na Jadranu

Neznosna julijska vročina je odstopila mesto zmernejši avgustovski, ko smo se v prvih popoldanskih urah pripeljali v Dubrovnik. To je bila predzadnja postaja našega potovanja po Jadranu na jugoslovanski strani. Vsi smo že ob pristajanju nestrpno čakali ob stopnicah, da bi čimprej stopili na vroča dubrovniška tla (razen Američanov seveda). O Dubrovniku ni povedati kaj novega. Se vedno trajajo DUBROVNIŠKE IGRE, ki pa so takrat že polagoma prehajale v zaključni del. Zanimiva je bila ena sama turistična zgodbi- ca, ki vam jo moram opisati.

Bilo je kljub vsemu še precej vroče. Zato sem se napotil v mesto brez srajce. Takoj ob vstopu na avtobus, ki vozi iz Gruža v mesto, pa sem videl, da sem ga polumil. Sprevodnik me je brez usmiljenja nadrl in to s precej »elementarnimi« besedami, tako da mi ni preostalo drugega, kot da sem se skušal na zvit način obdržati na avtobusu. Vljudno sem mu razložil, kako in kaj, čeprav mi takrat niti najmanj ni bilo do kakršnekoli vljudnosti. Nič ni pomagalo. Peljal sem se samo dve po-

staji, potem pa je sprevodnika minila potrpežljivost prenašati mojo »nemoralnost« in kratko malo me je postavil na vroči dubrovniški asfalt. Mahnil sem jo peš naprej in obnem skoval enostaven načrt, kako pridem nazaj, ker sem si predstavljal, da bodo približno iste sitnosti.

Po kovanju sem se spet postavil v vrsto, ki je čakala na vozilo, tokrat na tramvaj. Tramvaj potegne in sprevodnik prične pobirati denar. Priđe do mene in prične govoriti o srajci. Jaz pa sem začel odgovarjati angleško.

»Kje imate srajco, tovariš. Brez nje ne morete na tramvaj. Prosim, na naslednji izstopite.«

»Oprostite, prosim! Ne razumem vas!« rečem po angleško.

Sprevodnik začne razlagati z rokami in kaže na svojo srajco. Ko vidim, da ne razume angleščine, mu odvrnem.

»Dragi, saj me boš pustil, da se bom peljal, ker govorim angleško. Ko bi tako, bi moral peš.«

kot sem prej v avtobusu, pa Sprevodnik še enkrat poskusi z rokami.

»Daj, no, daj, saj se ne

izplača!« rečem še enkrat.

Sprevodnik zamahne z roko in se nasmehne ter vzame ponujeni drobiž. Nauke te zgodbe: slovenske prsi so nemoralne, angleške pa ne — ali: če ne znate vsaj enega tujega jezika, se v Dubrovniku ne morete voziti na tramvaju brez srajce.

KABINE SO, KABIN NI

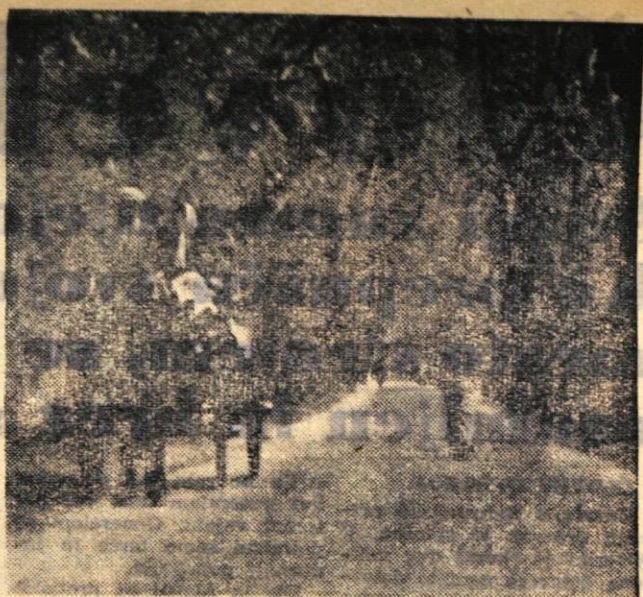
V Dubrovniku se je posadka zastopnikov jugoslovanskega turizma povečala za šest članov — turistov iz Bosne in Hercegovine, vkrcala pa sta se še dva Američana s svojim avtomobilom in takoj dobila kabino. To mi je dalo misliti, zakaj ko sem jaz na Reki prosil zanjo, je ni bilo. Prezebal sem na zadnjem koncu ladje in lahko si predstavljate, kakšen obraz sem napravil, ko sem zvedel, da ima obriti cucek dveh Američank prav tako kot vsi inozemski turisti svojo kabino. Kaj hočemo — inozemski cucek.

Premišljal sem potem, kako bi bilo, če bi se ladja potapljala, kakšne prednosti bi inozemci uživali tam. Skoraj prepričan sem bil, da bi se oni prvi skobacali v rešilne čolne.

V SLOVENIJI DESET POKLICNIH GLEDALISČ

Družina iz Francije, ki je potovala v Grčijo in nazaj z našo ladjo, je bila oborožena z vsemi mogočimi turističnimi vodiči in — z denarjem seveda. Prijaznega možakarja, družinskega poglavarja, ki so mu vsi na palubi za kabinske potnike pravili general Salan, sem poprosil, če mi za kratek čas pokaže ilustriranega vodiča po Jugoslaviji v francoščini. Prelistal sem nekaj strani in opazil, da so ga pisali naši in franeoski avtorji. Literarno preteklost in sedanost Jugoslavije predstavljajo na primer Njegoš (na prvem mestu), Prešeren, Cankar, Zupancič in Andrić. Zanimivo je poglavje o gledališčih, ki ga je napisal neki Francoz. Ko izlije svoj slavošpev slovenskim igravcem, kulturi njihovega telesa in jezika ter neoporečnemu temperamentu, seznanil bravca tudi z gledališči. »Lahko si predstavljate,« piše, »kakšna kultura je to, če ima ta mali, komaj nekaj več kot milijonski narod, kar deset državnih gledališč, da ne govorimo o neštetihi amaterskih skupinah na podeželju!«

Morda so v tistih desetih všteta tudi taka, kot je zdaj kranjsko, ali pa štejejo gle-

Za turiste v Grčiji dobro poskrbljeno. Hoteli so najrazličnejši od najdražjih pa do smešno cenjenih, a vselej čistih. Kočije še vedno vozijo po mestnih ulicah in po parkih in so kot taksiji izredno poceni

dališke hiše po gledaliških direktorjih, zakaj teh bi se danes kljub samo štirim gledališčem še vedno dalo najti deset!

AMERIKANEC DOŽIVI DRUGI POLITIČNI PORAZ NA JADRANU

Stal sem na prednjem delu ladje in čakal, kdaj se bodo pred nami pokazale visoke planine, ki bodo pomenile albansko republiko. Z levim očesom sem opazil, kako se je politiku iz Cambridgea, ki je prav tako opazoval daljavo, približal Amerikanec, ki plača dva dolarja za strizanje. Očitno bi se spet rad pogovarjal z njim, pomislim in prislunem.

»Oprostite za tisto včeraj,« zmenca Amerikanec. »Hotel bi vam zdaj nadrobneje razložiti svoje stališče.«

Cambridge molči.

»Ali ste laburist?« vpraša Amerikanec. Očitno ga je to najbolj skrbelo.

»Ne!« odgovori Anglež in se nasloni na hrbet.

»Vedel sem, da ne. Saj ste videti čisto normalni!« vzklikne pomirjeno, prepričan, da bo šlo zdaj vse gladko.

»Mislite, da bi laburista spoznali na oko?«

»Ah seveda, to sem prepričan!«

Molčita in gledata naprej. Anglež se obrne in nasloni na trebuh.

»Ste vi republikanec?« nadaljuje že začeti politični dvogovor študent. Vpraša popolnoma običajno, čeprav je bilo v njegovem glasu čutiti, da bo svojega nasprotnika zdaj, zdaj pilil s kako jedko besedo.

»Seveda!« mu odgovori samoumevno Amerikanec. Skoraj malo ponosno.

»Vedel sem, da ste. Saj ste videti čisto abnormalni!« reče mali rdečelasi študent in gleda dalje proti Albaniji, očitno zadovoljen, da je tako učinkovito zaključil strankarski spopad.

Amerikanec pa se zatrese spodnja ustnica, ko doživi svoj drugi politični poraz na izletu, ki ga stane 8.000 dolarjev.

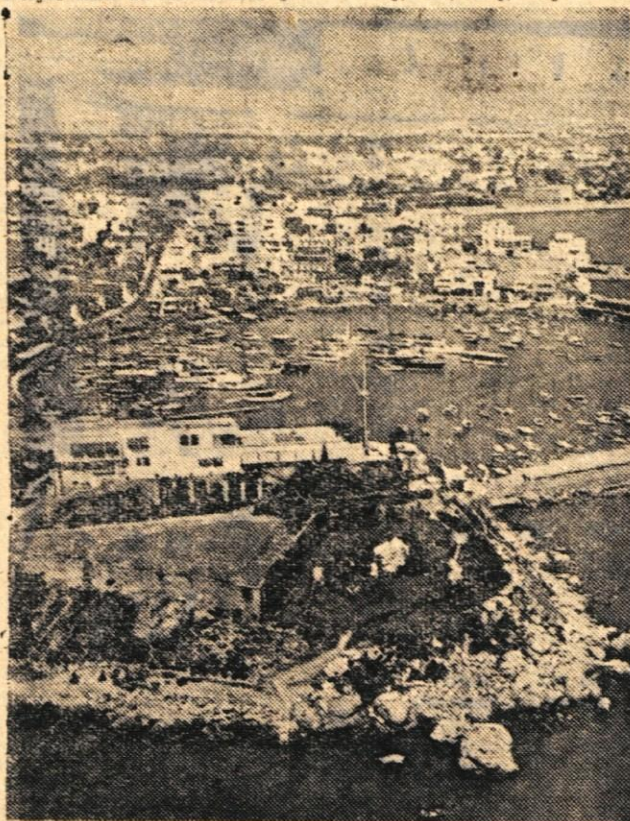
POČASI PREKO JADRANA V BRINDISI

Z večerjo zgodaj, smo po- legli v svoje naslonjače na ladji in v poslušanju pogovora med mornarji, ki so že na široko komentirali prvo kolo zvezne nogometne lige in prvi nastop njihovega ljubljence Hajduka, poskušali zaspati. Drugo jutro nas je čakal obisk v prvi tuji luki — Brindisiju. O Brindisiju pa kaj več v naslednji reportaži.

MITO TREFALT

Grkom sicer ni ostalo kdove kakšno število antičnih kipov, saj so danes največje umetnine antičnih umetnikov raztresene po angleških, francoskih in italijanskih muzejih, kar pa je ostalo na grškem je večinoma brez glave, posebno kipi grških bogov in polbogov. To so posledice turške okupacije, ki je na ta način sramotila grške religiozne kulte. Seveda danes ne manjka turistov, ki postavljajo glave na te skulpture in jih potem prijatelji fotografirajo

Med najprivlačnejšimi turističnimi letovišči je prav gotovo Apolonovo kolo. Posejano s hoteli in kopališči, jadrnicami in motornimi čolni pa tudi številnimi jahtami. Grki trde, da takega sončnega zahoda kot je na tej obali ni nikjer na svetu

Človek in stroj

Stroji zamenjujejo ljudi pri delu - Ko prepušča svoje roke in delovno mesto strojem, se človek počuti osamljen in brez stika z življenjem

Kljub vsemu temu je pred kratkim neki ameriški znanstvenik dejal, da bo avtomatizacija v industriji izzvala hujšo krizo, kot je bila leta 1930.

ZADNJA URA CLOVEŠTVA?

ČLOVEK IN STROJ

Zmeda v industrijsko razvitih državah je splošna. V Ameriki je skoraj dva milijona delavcev zgubilo delovno mesto po zaslugi vedno bolj dovršenih strojev. Zaradi porasta produktivnosti dela je v zadnjih desetih letih izgubilo delovno mesto vsak teden 25 tisoč ameriških delavcev. Z dobo avtomatizacije nastajajo v proizvodnji povsod velike in občutljive spremembe. Indu-

strija ne rabi več delavcev, kot generalom niso več potrebni vojaki. Generalom so potrebne samo tarče in industriji potrošniki.

Ves ta razvoj ni protisloven. Stvar je videti fantastična za državnike, sociologe in ekonomiste, če je ne bi dopolnjevalo psihološko in moralno ozadje.

ALI JE ČLOVEK OPRAVIL SVOJE?

Vprašanje, ki ga po svetu zelo pogosto postavljajo, se

glasi: »Ali je človek preživel svoj vek?« Ali je primerno in v pravem času, da postavimo to vprašanje?

Vprašanje je primerno, ker je odgovor nanj resnejši kot kdaj koli.

Pred nekaj leti sta bila neki tvrdki v Chicagu potrebna dva delavca za proizvodnjo tisoč radijskih sprejemnikov na dan. Sedaj ji je potrebno šest delavcev, da dnevno izdelata tisoč televizijskih sprejemnikov. Neki drugi ameriški tovarni je potrebno 30 delavcev za celotno proizvodnjo raket. Slika v Ameriki ni osamljena. V Franciji je od leta 1947 do lani proizvodnja v podržavljeni tovarni »Renault« porasla štirikrat, medtem ko se je število delavcev in uslužbencev povečalo samo za 15 odstotkov. Lahko bi našli na stotine primerov od industrije stekla do strojev, da bi potrdili, da avtomatizacija osvaja svet.

SKLEPANJE IN SKLEPNI RAČUN

Značilen sklep iz opazovanja premikov v industriji je naslednji: vedno manj opravil ostane, ki jih stroji ne bi bili zmožni opraviti. Stroji so postali tako dovršeni, da lahko sami prebirajo sadje, izdelujejo nove stroje in celo usmerjajo in ukazujejo ljudem. Stopili smo v obdobje, ko najbolj dovršeni stroji opravljajo delo zastarelih na primer v 21 minutah sestrojov.

Ameriški pisarniški stroj stavi plačilno listo za izplačilo dvotedenskega zaslužka osemstisoč delavcem, robot v ameriški samopostrežni prodajalnici pa po delovnem času sam ugotovi blago, ki mu je treba povečati zalogo, elektronski možgani v britanskem ministrstvu za socialno skrbništvo pa opravljajo delo za 2.630 uslužbencev. Vsi ti stroji niso človeku sovražnik. Niti eden gospodarstvenik temu ni oporekal.

V zadnjih 150 letih smo bili priče »prihoda strojev na oblast«. Delavci so nastopali proti strojem, ki so jih gledali kot »tatove kruha«, uničevali so jih in metali med staro železo. Zakaj? Zato, ker so se stroji pojavljali nepričakovano, v času, ko je ureditev socialne zakonodaje še zaostajala in zaščita, ki so jo dobili delavci, zdaleka ni obvarovala delavskih družin pred občutnimi socialnimi potresi.

Zadnjih petdeset let je človeštvo napravilo ogromen korak naprej v intelektualnem pogledu. Zdaj od delavcev zahtevamo neprimerno večje sposobnosti kot pred pol stoletja. Iz tega zapažanja lahko napravimo zaključek, da človeštvo ne preti neposredna nevarnost, da se počuti kot nekaj, kar je preživeto.

Vendar sprememb ne smemo zanemarjati. Naš svet postaja vse bolj čaroben, hkrati pa tudi vse bolj preteč.

ZANIMIVOSTI

● TEMELJI

IZ RUMENJAKOV

Pravijo, da ima hiša Aleksandra Dončova na obali Vardarja nenavadne temelje. Zgradili so jo pred 90 leti in namesto vode v malti za temelje menda uporabljali rumenjake. Temelji, ki so skoraj 10 mesecev na leto pod vodo, so najbolj zdravi del te hiše.

veliko radovednežev in skoraj nič ponudnikov. Prodane so bile le nekatere dragocene slike, za stenske slikarije pa se ni nihče potegoval. Vzrok za to je njihova velike umetnine veliko prostora, na kopnem pa skoraj ni tako velikih sten, na katere bi bilo umetnine mogoče preseliti.

● TELEVIZIJA NA POLJSKEM

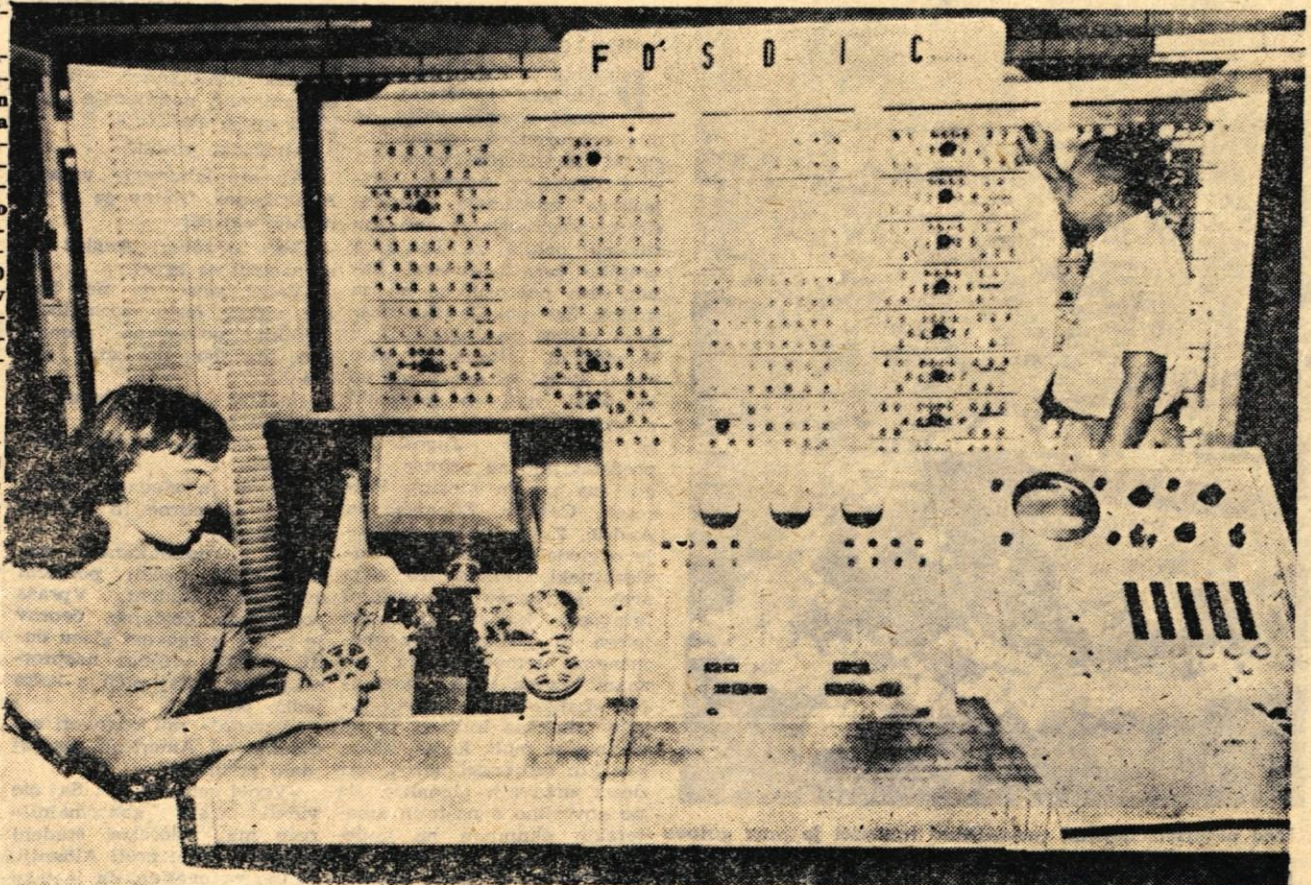
Poljski listi so prinesli zanimive podatke o številu televizijskih sprejemnikov in gospodinjstvih strojev na Poljskem. Na Poljskem imajo sedaj okoli 1 milijon televizijskih sprejemnikov, lansk leto pa jih je bilo samo 650.000. Nadalje so na Poljskem našli poldrugi milijon šivalnih strojev, 250.000 hladilnikov, 700.000 sesavcev za prah, 5,5 milijonov radijskih sprejemnikov, 4,5 milijone koles in 150.000 avtomobilov.

● AVTOBUS NA VODI

Novo vozilo, ki ga imenujejo avtobus na vodi, ker drsi po vodni površini, je začelo pred dnevi prevažati potnike v Veliki Britaniji. Avtobus na vodi lahko prepelje 24 potnikov.

● PREMAJHNE STENE

Ameriški parniki »Normandie«, »Liberté« in »Ile de France« so odslužili. Razumljivo je, da bodo iz njih pobrali dragocene slike in stenske slikarije, ki so v mnogočem pripomogle, da so omenjeni parniki pripadali vrsti najbolj luksuznih plovnih objektov. Lastniki parnikov so si zelo veliko obetali kost. Na orjaških ladjah so od prodaje umetniških del, vendar so bili krepko razočarani. Na dražbi se je zbralo

Elektronski stroj FOSDIC opravlja delo za 2000 ljudi. Uporabljajo ga pri zbiranju podatkov različnih populov

LEPOTA izpodriva srečo

»Lepe žene nimajo sreče v življenju«, trdi francoski novinar na osnovi rezultatov svoje ankete. Iz njegovega članka povzemamo nekatere zanimive ugotovitve

Pred nekaj meseci so v Franciji veliko pisali o poskusu samomora lepe igravke Ive Nicolson. Ta je novinarjem izjavila, da je želela umreti zato, ker se njen partner Tony Perkins ne zveni zanjo. Ko je Perkins to zvedel, je bil zelo presečen in ji je takoj telefoniral. Igravka ga je prosila, naj se ne razburja, ker je to izjavila samo zato, ker je pač treba dati neko pojasnilo.

Poskus samomora je prišel kot posledica cele vrste težav in razočaranj. Toda za vsemi temi drobnimi nesrečami je bila tudi večja, pred katero je Ive hotela zbežati — bila je preveč lepa. Njena lepota, ki ji je omogočila bleščoč vzpon najprej kot manekenki in nato kot filmski igravki, jo je pripeljala do obupa. Kako je mogoče misliti na smrt, če je človek tako lep? — so se spraševali ljudje, ko so opazovali njene slike v časopisih.

MLADE IN LEPE SAMOMORIVKE

Statistiki v svetovni zdravstveni organizaciji razpolagajo s podatki o samomorih in poskusih samomorov z vsega sveta. Tako so lahko ugotovili, da so lepa dekleta veliko bolj nagnjena k samomorivskim mislim kot dekleta in žene, katerih obrazi pri moških ne vzbujajo pozornosti. Od 250 samomorov evropskih žena leta 1960 jih 140 odpade na lepe. Med 1200 ženami, ki so se usmrtila na svetu v enem letu, je bilo več kot 800 žena, ki so veljale za lepe in privlačne.

Razumljivo je, da se pri tem vsiljuje vprašanje, če so lepa dekleta sploh lahko srečna.

Pri svojih raziskovanjih je novinar prišel do zaključkov, da lepa dekleta nimajo večjih izgledov, da se poročijo kot ostala. Prednost lepote preneha med 18 in 20 letom, ko postajajo problemi resnejši in se je potrebno odločiti za vse življenje. Direktorica nekega ameriškega dekliskega zavoda je o lepih dekletih izjavila: »Videti je, kot da se njihovi problemi povečujejo z lepoto. Dekleta

z manj lepote se zadovoljijo s tistim, kar so in odločno branijo svojo srečo. Lepotice pa so veliko bolj ravnodušne. One si mislijo: eden je izgubljen, našla bom deset drugih. Toda na koncu se same izgubijo.«

GRDE ŽENE PREVZEMAJO MOŽE

Neka lepota je dejala: »Imamo veliko težav v borbi proti grdim ženskam. — Prevzele so nam vse moške... Lepim ženam je vsekakor všeč, da so vse v središču pozornosti. Težave pa se začnejo, ko nezavestno začno izglabljeni svojo »samokontrolo« oziroma kadar začno temu pripisovati preveliko važnost. Nato se pojavi še problem: koga izbrati. Pravilo je že, da se slabo poročajo, da se ločujejo in spuščajo v najrazličnejše avanture. Preveč lepa žena ne pozna cene sreče. Vse ji je videti lahko. In v tem leži korenina drame.

Psihiater, ki je zdravil Brigitte Bardot po poskusu samomora, je dejal: »Preveč je bila izčrpana od iskanja sreče. Mnoga lepa dekleta so v podobnem položaju. Čuti jo, da jih je fizična podoba enostavna izdala. Lepota zahteva od žene močan karakter. Če tega ni, se obrača proti njej sami. In pogosto jo uniči...«

TRIDESET DIORJEVIH MANEKENOV

Od tridesetih manekenov, ki so bili od 1947. leta do sedaj v eni najbolj znanih pariških modnih hiš, je 20 nesrečnih. Med njimi je kar 14 ločenih žena. Samo pet je srečnih. Na vprašanje, če mislijo, da bi bile bolj srečne, če bi bile manj lepe, so vse odgovorile z da. Upravnica evropske agencije za uveljavljanje lepih deklet je dejala: »Moja dekleta so preveč lepa. Ljudje se jih bojijo. Vse sanjarijo o navadnih mladeničih, ki bi jim omogočili preprost, a srečen zakon. Samo vsaka deseta v tem uspe. A ostale največkrat poskušajo najti pozabljene v alkoholu... Pozabljene — od česa? Od tega, ker so preveč lepe.

Neka italijanska igravka pa o tem meni takole: »Le-pa dekleta čutijo popolno osamljenost. Odhajajo na sprejeme, premiere, v nočne lokale. Obkrožene so z ljudmi. In prav zaradi tega so osamljene. Nikdar jim nihče ne predlaga, da bi odšle v neko tiho mesto, kjer bi se lahko diskretno zabavale in odpočile. Vsakdo jih hoče pokazati, da jim poslužijo kot okraski. »Sanjam o fantu, ki ne bi imel avtomobila in ki bi me odpeljal v skromno restavracijo, kjer bi večerjala makarone, po večerji pa bi skupaj odšla v predmestni kino.«

Ce sta bili ti dve lepotici kdaj nesrečni, ob izboru na natečaju za lepoticu sveta tega nista pokazali

NESREČA V GOREČEM MORJU

Sorodniki in prijatelji potnikov v letalu na letališču v Rio de Janeiru so nemočni gledali, kako se je odigrala nenavadna letalska nesreča

Letalo DC-8 — 153 ton težak potniški reakcijski orjak — je z brzino 270 kilometrov na uro drvelo po stezi za vzletenje. Bilo je zvečer okoli tri četrt na enajst. Samo še tristo metrov je preostalo do konca steze, ko je pilot spoznal, da mehanizem za vzlet ne deluje. Poskušal je zmanjšati hitrost, vendar zaman. Velikan je drvel naravnost proti cisternam z gorivom. Le nekaj metrov pred njimi je pilotu uspelo spremeniti smer in se jim izogniti. Letalo je zaoralo po trdi zemlji. Tenak openči zid, ki je obkrožal letališče, je letalo zlahka prebilo, vendar je pri tem izgubilo en motor. Na letalu je izbruhnil požar. Se nekaj deset metrov in izginilo je v morju.

MORJE GORI

Zaliv Guanabara na tem mestu ni globok. Letalo je najprej potonilo, takoj nato pa izplavalo na površino približno 500 metrov od obale. Gledavcem na obali se je takoj potem, ko se je dim nekoliko razkadal, nudi strašen prizor. Potniki so se vlekli iz trupa aviona in se

vzpenjali na krila ali kot obsemeni tekali po trupu. Obkrožal jih je plamen in niso imeli kam. Preden so na obali našli nekaj čolnov, je preteklo že precej dragocenih minut. Eden izmed potnikov se je sam rešil tako, da je pod vodo preplaval razdaljo med letalom in obalo in se tako izognil ognju. Ničesar ni znal povedati o nesreči. Zbranim je govoril: »Izgubil sem srajco in desni čevlji. Ne vem, ali je bilo v letalu ali dokler sem bil pod vodo.« Po desetih minutah je ogenj sam ugasnil in zavladal je popoln mrak. Medtem ko so pričakovali vojaške reflektorje, so uperili na kraj nesreče luči vseh motornih vozil, ki so bila na obali. Neki sofer se je vrgel v vodo in zaplaval proti letalu. Trikrat je preplaval razdaljo, vedno s po enim ponesrečencem.

Rešili so vsega skupaj 72 potnikov in 11 članov posadke. Na pot jih je odšlo 105.

PANIKA MED POTNIKI

Član posadke je povedal: »Panika je nastala šele tedaj, ko je letalo naletelo na zid. Ljudje so se za-

čeli prerivati k izhodu. Prehod med sedeži je bil hitro zatrpan, zato so se začeli prerivati in padati. Možje so klicali svoje žene, matere otroke. Se hujša panika je nastala, ko smo se znašli v vodi. Le s težavo smo uspeli odpreti dvoje vrat.

Kaj se je pravzaprav zgodilo?

Od treh možnih vzrokov nesreče strokovnjaki menijo, da je najverjetneje, da je po sredi okvara v sistemu komand. Pred kratkim se je tako ponesrečilo tudi letalo tipa Boeing na pariškem letališču. Ker so pri nesreči v brazilskem letalu ostali živi pilot in člani posadke, bodo ti zelo veliko lahko koristili pri raziskavi vzrokov nesreče in odpravi pomanjkljivosti, kar bo lahko preprečilo mnoge nesreče, ki bi se še utegnile pripetiti.

Piloti menijo, da bi morale biti steze daljše. Letališče v Parizu je dolgo 4 tisoč metrov, letališče v Rio de Janeiru pa 3 tisoč metrov. Piloti menijo, da je potrebno vsaj 5 tisoč metrov dolgo letališče, da se je mogoče izogniti nesreči.

Zene z dolgimi obrazi

Zene, ki so previtke, imajo navadno tudi potegnen obraz. Potruditi se morajo, da s pričesko popravijo in dajo obraz več okrogline. Izogibale se bodo dolgih las, ki bi padali na obraz. Prav tako si jih tudi ne bodo strogo počesale v zaviteh na vrhu glave. S tem bi še bolj poudaril ioster izraz obraza. Najbolj primer-na je kratka pričeska. Lasje padajo lahko globoko na čelo, v višini sredine obraza naj bo pričeska najširša. Če nosite klobuk, se boste izognile visokemu, ozkemu klobuku, ki bi še podaljšal obraz. Priporočljive so širše oblike klobu-ka, pod katerim bo obraz vi-deti nežen. Se nekaj — tista, ki ima že izrazito ostro, dol-go brado, se bo izogibala V-izrezov. — Nosite obleke z majhnimi, rahlo zaokroženimi ovratniki. Če imate že obleke s trikotnimi vratnimi izrezi, si privežite pisan šal okoli vratu, ki bo ustvaril mehak prehod od vratu k bradi. — Obraz bo tako videti bolj poln in mlad. Poskusite!

Vitamini

Telo ne bi bilo zdravo, če s hrano ne bi uživali tudi potrebnih vitaminov.

Vitamin A varuje kožo in sluznico. Precej ga je v mleku, maslu in živalskih maščo-bah. Veliko vitamina A vse-bujejo ribje maščobe. V po-vrtnini, npr. korenju, zelju in solati — ga je tudi precej.

Vitamin B je važen za rast organizma. Je v mleku, be-ljaku, v vseh vrstah sadja in zelenjave, v mesu in jetrih.

Vitamin C varuje telo pred skorbutom in delno varuje telo pred nalezljivimi bole-znimi. Veliko vitamina C je v povrtnini, divji zelenjavi, limonah, pomarančah, šipku in papriki.

Vitamin D varuje pred ra-bitisom. Je v mleku, rume-njakih in ribjem olju.

Vitamin E vpliva na delo-vanje mišic in žlez z notra-njim izločanjem. Vsebujejo ga rastlinska olja.

Kostim s krznenim dodatkom, ki poudari ženskost in je pri-meren za jesenske dni

PRANJE GLAVE

Da so lasje lepi, jih je treba negovati in redno umivati. Zmotno je mnenje, da prepo-gosto umivanje lasem škodu-je. Paziti moramo le, da je umivalno sredstvo dobro in ne premočno. Lase si najprej zmočimo; če pa imate suhe lase, jih še prej zmasirajte z dobrim lasnim oljem. Na mo-kre lase ulijte nekaj umival-nega sredstva in lase dobro zdrgnite. Ko bo pena gosta, ni več umazanije na glavi. Nato lase temeljito izperite s toplo vodo in delno osušite s toplo brisačo. Nato si jih razčesite in navijte. Pričeska

vam bo dlje držala, če si prej lase natrete z limono (če ste blondinka) pivom ali krepi-lom za lase (dobite v dro-geriji). Pri navijanju bodite natančni; konci las morajo bi-

ti lepo podviti. Če vam prvič ne uspe, se ne jezite preveč, saj vas bo šele vaja izučila. Ko so lasje suhi, jih razčesite, narahlo stopirajte in preče-šite.

Bonboniera namesto rož

Zgodi se, da nam gosti pri-nesejo namesto cvetic bonbo-niero. Morda ne vemo, ali bi jo takoj odpri in ponudili ali bi jo spravili.

Zadostuje, če se zahvalimo in odstranimo ovojni papir,

čeprav že slutimo, kaj je v zavilku. Ni potrebno, da bi postregli s prejetimi bonbo-ni, saj prejete knjige tudi ne bi takoj prelistali in prebrali gostom kakšen odlomek.

MODNI NAKIT

Zenska je v preteklosti nosila samo pravi — dragoceni nakit ali pa raje nič, če tega ni imela. Tudi današnja žena sicer ceni dragoceni nakit in tudi želi imeti nekaj res lepega. Je zvesta nezapisanemu pravilu, da ne nosi brezvrednostnih prstanov. Zaveda se pa vloge dekorativnega, modnega nakita, ki poživilja njeno garderobo: ogrlice, gube, zapestne gube, zaponke in rutke.

Kostimov, pulijev in oblekofiligrana ne bodo pristojale si kar ne moremo več zamiš-ljati brez dodatnih okra-skov. Vendar pozor, nikdar ne bodite pretirano radodar-ne v obešanju nakita. Ogrli-ca in uhani, ki se dopolnju-jejo, so lahko očarljiv doda-tek k obleki. Če pa dodamo še zaponko, je verjetno od-več in vse skupaj je lahko videti cenenno. Prekoračena je dovoljena mera in naš trud, da bi bile videti ele-gantne, je zaman. Kroj, bar-va, vzorec dekolte določa-jo, ali bomo imele ogrlico, uhane, zaponko ali samo za-pestnico in zaponko.

Če si ne moremo privoščiti k vsaki obleki določenih uha-nov, si bomo izbrale uhane, ki ne bodo upadljivi in jih lahko nosimo k več oble-kam. Dobro se vedno poglej-mo v ogledalo in kritično presodimo učinek modnih dodatkov.

Ogrlica iz umetnih biserov se verjetno najde skoraj v vsaki skrinjici za nakit da-našnje žene. Vendar kako pogosto se jo nosi k nepri-merni obleki ali celo šport-nemu puliju. Čeprav je ogr-lica umetna, ni pravilno, da jo nosimo k obleki iz grobe-ga športnega blaga ali cene-no potiskani poletni obleki. Prav tako zapestnice iz

Mali nasveti

● Madeže, ki jih povzroči trava, odpravimo iz volnenega blaga z mlačno vodo in mi-lom, iz platnenega s špiritom in kropom, iz svile pa z ben-cinom.

● Krpe za mazanje parketa hranimo v dobro zaprti ploče-vinasti škafli. Tako ne postanejo trde in jih lahko zmeraj znova uporabljamo.

OTROK - EDINEC

Ali je nujno, da je edinec razvajen. Ne, s pravilno vzgo-jo prav gotovo dosežemo, da otrok ni egoističen in se pri-lagodi družbi. Otroka moramo že zelo zgodaj pustiti na igri-šče za otroke, da pride tako v stik z vrstniki. Navajajte ga, da bo rad posodil lopa-tice, žogo ali kako drugo lju-bo igračo drugim otrokom. Zgodaj ga naučite delitve. Naj mu bo razumljivo, da bo od vsake tablice čokolade ali zavojčka bonbonov ponudil še drugim. Pošljite ga kmalu v vrtec. Z življenjem v vrtcu se bo privadil na red in na odnos z vrstniki. Vstop v šolo mu zato ne bo težak in življenje v razredu razumlji-vo. Nikdar ga ne razvajajte in mu ne ugodite vseh želja. Čeprav vam gre težko «ne» od-ust, se navadite pri otroku tu-di te besede. Pozneje ga pu-stite, da se bo vključil v kak krožek ali pionirsko organiza-

cijo. Mora imeti stik z vrst-niki in svoje osamljenosti ne bo nikdar čutil.

KAKO SKRBITI ZA TAPETE

Mansikatera gospodinja je z žalostjo ugotovila, da so ta-pete, ki jih je skušala očis-titi z mokro krpo, postale popolnoma progaste in raz-mazane. Tapet nikoli ne či-stimo mokrih, razen če ima-mo posebno preparirane — proti vodi odporne tapete. Navadne tapete razprašimo samo s suho čisto krpo.

Zelo zamazane tapete očis-timo tako, da natresemo na krpo nekaj drobne ovsene moke in z njo zdrgnemo uma-zano mesto. Nato še prebriše-mo s čisto krpo. Rjaste made-že odpravimo s tapet s po-močjo mehke radirke. Radir-ka ne sme mazati in madeže enostavno poradiramo.

23.

filmski festival v Benetkah

Burt Lancaster v »Ptičarju«

Dremajoči lev

Ko so se priprave za letošnji filmski festival v Benetkah bližale koncu in je bilo znanih že vseh štirinajst filmov, ki jih je žirija sprejela v uradni del programa, so bili obeti svetovnega filmskega občinstva veliki. Imena Pasolini, Leopoldo Torre-Nilsson, Godard, Kubrick Welles, da omenimo samo nekatera, so objubljala kvaliteto, ki ne more razočarati. Toda 30 let potem, ko so ga fanfare na Lidu prvič zbudile iz sna, letošnji štirinajstinski festival filmske umetnosti ni mogel popolnoma prebuditi beneškega leva. Zakaj festival, katerega simbol je, ni izpolnil pričakovanj. Predvsem pa se je izkazalo, kako tvegano je vsako napovedovanje favoritov: tako rekoč vsa težko pričakovana dela so razočarala, medtem ko so nekateri skoro neznani avtorji najprijetneje presenetili.

Gostitelji – Italijani so se udeležili festivala s tremi filmi. Za dva izmed njih so ves čas priprav za festival delali veliko reklamo in jima obetali najvišja priznanja – prodrl pa je le tretji. Rossijevo »Črno megljo« so uvrstili takoj na prvi večer (po otvoritvi, ki je bila kljub praznim sedežem v dvorani obetajoča – mirna, brez hrupa in brez zvezd, če odštejemo Gino) z očitnim namenom, da bi takoj spočetka presenetil festivalsko občinstvo in obrnili pozornost k italijanskim delom. To bi jim mogoče tudi uspelo, če ne bi bilo Antonioni. Rossijevo film je namreč kljub modernemu izrazu, moderni psihologiji in idejam preblizu Antonioniju (toda od njega siromašnejši za tisto briljantno dovršenost), da bi mogel presenetiti in uspeli. Pač pa je odkril odlično igro dcslej malo znanega Enriqua Marie Salerna.

NEFILMSKI PASOLINIJEV FILM

»Mamma Roma« Pjera Paola Pasolinija, velikega naprednega italijan. književnika, je beneški festival pričakal kot favorita. Projekcija je sta se udeležila sama Antonioni in Visconti. Glavno vlogo rimske prostitutke, ki zaman poskuša dati svojemu sinu boljše življenje, je igrala Anna Magnani. – In vendar – film ni uspel. Ne da bi razočaral Pasolini kot Pasolini, razočaral je film kot film: bil je samo prepos in ilustracija Pasolinijevih idej, Pasolini književnik je preglasil Pasolinija režiserja. Zal, celo silovita igra Anne Magnani je bila pod ravnijo njenih velikih stvaritev (Mimogrede: Pasolinija so zaradi tega filma v času festivala postavili na zatožno klop, a je bil oproščen obtožbe.)

Cisto tiho je prišel na festival Valerio Zurlini z »Dru-

žinsko kroniko« – in odnesel pol »Zlatega leva«, čeprav mu po »Deklici s kovčkom«, ki jo je lani pokazal v informativni sekciji, ni nihče pripisoval dosti upanja. Toda Zurlini je prišel zadnji večer, videl presenečeno občinstvo in zmagal.

Toda za oba najvišja, čeprav ne izredno visoka, vrhova festivala so poskrbeli Francozi. Najprej Jean-Luc Godard s filmom »Živeti svoje življenje«, seveda z Anno Karino. To je preprosta in trpka pripoved o vsakdanji zgodbi mlade, lepe in siromašne Nane, dekleta s pariškega pločnika. Razmišljanje o tem, kako je včasih med krepstjo in prostitucijo samo majhen korak, in o tem, kako veliko ceno je treba plačati zanj. Godard sicer ni dosegel mojstrstva »Do zadnjega diha«, pač pa posebno nagrado festivala.

Drugi vrh pa je bila »Thérèse Desqueyroux« Georges Franjuja z Emmanuelle Riva in Samijem Freyem v glavnih vlogah. Film je odličen prenos istoimenskega romana Françoisa Mauriac, ki je za film tudi napisal scenarij. V nasprotju z Godardom je to povsem tradicionalno delo, toda to le iz potrebe snovi odgovarjajočega stila. Emmanuelle Riva pa si je z vlogo v tem filmu priigrala nagrado za najboljšo žensko vlogo.

NESREČNA »LOLITA« IN SREČNI LANCASTER

Za noben film na festivalu niso delali take reklame kot za ameriško »Lolito« Stanleya Kubricka po slovitem, nekdanj tako napadanem romanu Vladimira Nabokova o odnosih med profesorjem in učenko. Morda je zato ta zgolj enostranski prenos romana še toliko bolj razočaral. Predvsem pa od Kubricka nismo pričakovali tako konvencionalnega filma brez osebnega pečata, tako holly-

woodskega filma v polnem pomenu te besede. In njegovo odkritje Sue Lyon – ni veliko odkritje, pač pa je odkritje filma odlična igra Jamesa Massona, ki vse do konca ni imel resnega tekmeča v »moški konkurenci«. Toda...

Nagrada mu je tako rekoč izpred nosa odnesel Burt Lancaster za svojo vlogo v drugem ameriškem predstavniku na festivalu – »Ptičarju iz Alcatraza« Johna Frankenheimerja. Sicer pa je ta film o Robertu Stroudu, ki je preživel v samici 43 let in našel tam novo življenje v proučevanju ptičjih boleznih (po resničnem dogodku) povsem konvencionalen in nič več kot solidno obrtniško delo.

Sovjetska zveza se je prav tako predstavila z dvema filmoma. »Ljudje in zveri« Sergeja Gerasimova niso ogrele festivalnega občinstva. Ogromne dimenzije tega »filmskega romana«, ki traja polnih 190 minut, pač niso bile v sorazmerju z umetniško silo njegovih ustvarjalcev. Zato pa je očaralo lirično nežno, sveže, toplo in iskreno »Ivanovo otroštvo« Andreja Tarkovskega. Zanj je dcslej neznan Tarkovsky dobil najvišje priznanje festivala – z »Družinsko kroniko« si deli beneškega »Zlatega leva«.

Vrsti festivalskih razočaranj se je na žalost pridružil tudi Argentinec Leopoldo Torre-Nilsson, ki sicer velja za najboljšega južnoameriškega režiserja, toda njegova »omemoracija« – kljub vedno zanimivemu filozofskemu razmišljanju o številnih obrazilih resnice – ni veliko delo – manjka mu iskrene umetniške sile in globine, vse preveč je le plod hladne rutine.

Pod kriteriji beneškega festivala sta bila tudi angleški predstavniki »Cas pre-

kušnje« Petera Glenvilla (kljub odličnim igravcema Laurenceu Olivieru in Simone Signoret) in japonska »Blazna lisica« Toma Uchida.

Ker festivalskih presenečenj – Loseyve »Eve« in Wellesovega »Procesa« po neskončnih pripetijah ni bilo, je po razdelitvi nagrad v soboto zvečer dremajoči mogočni beneški lev lahko spet trdno zaspal v upanju, da ga bo festival prihodnje leto s pogumnimi, svojega pokrovitelja vrednimi filmi popolnoma prebudil iz sna.

NEURADNI DEL

Ceprav velja – »ne drezaj v leva, dokler spi« – naj si čisto potihlo (tako kot se je tudi odvijal) ogledamo še neuradni del programa. Retrospektivna sekcija je z antologijskim izborom prikaza-

la nastanek ameriškega zvočnega filma. V informativni sekciji se je poleg nekaterih repriz z drugih letošnjih festivalov, npr. »Okusa po medu«, »Electre« in »Cleo«, pojavilo tudi nekaj filmov, ki bi bolj kot marsikateri drug zaslužili vstop v konkurenčni del programa. To velja predvsem za Reichenbachovo pripoved o življenjskih sanjah in življenju boksarja – »Tako veliko srce« in pa za odličnega Zemanovega »Barona Münchausena«, o katerem smo že pisali. V informativni program je zadnji trenutek prispelo tudi Bulajičevo »Vzkipelo mesto« in kljub temu poželo aplavze v dvorani in ugoden odmev pri kritiki.

Končno se je v poluradni konkurenci za novo ustanovljeno nagrado za prvo samostojno režirano delo pomerila deseterica mladih režiserjev iz osmih držav. Žirija je podelila to priznanje skupaj Američanu Franku Perryju za »Davida in Lizo« in Argentincu Fernandu Virri za »Poplavljenje«.

DUŠAN OGRIZEK

Prizor iz nagrajenega sovjetskega filma »Ivanovo otroštvo«

Prva je bila cenena posnetek deklice, ki sva jo videla popoldne — Mary Drover. Verjetno je imela na sebi svojo praznično obleko in se smehljala s tistim otrdelim smehljajem iz zadrege, ki spremilja dosledno vse priložnostne posnetke. Druga je izvirala iz dražjega ateljeja: Kazala je damo sivih las, z visokim kožuhovinastim ovrtnikom. Najbrž je bila Miss Rose, ki ji je Asherjeva dolgovala zahvalo za zapuščino in za lokal. Tretja slika je bila že zelo stara in obledela. Na njej je bil upodobljen mlad par. Oba v staromodni obleki. Stala sta tesno drug ob drugem, roko v roki, on z rožo v gumbnici in nekaj slovesnega je ležalo na teh obrazih.

»Najbrž poročna fotografija,« je dejal Poirot. »Ali vam nisem rekel, Hastings, da je včasih morala biti lepa?«

Prav je imel. Čeprav jo je staromodna obleka in čudna frizura delala malce smešno, je kljub temu kazala res lepe poteze. Bila je nedvomno lepa. Ogledal sem si še drugo osebo poleg nje. Skoraj nemogoče je bilo spoznati v tem krepkem, svežem možu z vojaško držo telesa propadlega Jeana Asherja. Poklical sem si v spomin podobo krmežljavega, starega pijanca in izčrpano, velo lice mrtve žene in sem se zgrozil nad neusmiljenostjo časa.

Iz tega prostora so vodile stopnice v prvo nadstropje, kjer je bilo dvoje sob; prva je bila prazna, najbrž je bila spalnica gospe Asherjeve. Preiskala jo je že policija, pa jo je pustila v prav takem redu, kot je bila. Nekaj starih pogrnjal na postelji. V omari perilo, dokaj zakrpano, v drugem predalu kuharski recepti, broširan roman »Zelena oaza«, par novih nogavic, ganljivih v svojem blesku umetne svile, dvoje figuric na omari: pastirček in psiček s kosmatim, zavilhanim repom. Na steni ob vratih črn dežni plašč in pletena jopica — to je bila imovina gospe Asherjeve.

Papirje, če jih je kaj bilo, je očitno vzela policija.

»Ubogo revše,« je zamrmral Poirot. »Pojdiva, Hastings, tu ni ničesar za naju!«

Zenski so psovke začuda kar onemele na ustnih. Naglo je stopila z zadnje stopnice, si brž uredila frizuro in popravila krilo: »Prosim, gospod, stopite dalje! Ali ne bi hoteli malo sestiti?« Zelo majhna soba je bila prenatrana z ogromnim, težkim pohištvom. Zmotala sva se v sobico in sedla na tofo, ki je bila trda kot kamen.

»Saj mi oprostite, da sem bila nekoliko nevljudna,« je dejala ženska. »Ne bosta mi verjela, gospoda, kako silno vsiljivi so tile potniki: sesalci za prah, svilene nogavice, prašek proti moljem in taka ropotija, vrata bi vam najraje vlomili — in vsi vam drdrajo: Mrs. Fowler sem, Mrs. Fowler tja.« Poirot je spretno ujel ime: »Trdno upam, Mrs. Fowler, da boste ugodili moji prošnji?«

»Toda saj ne vem...«. Tistih pet funtov ji je lebdelo pred očmi, zapeljivo in vabljivo... »Seveda sem dobro poznala Mrs. Asherjevo, toda o tem pisati...!«

Poirot je seveda pohitel in ji dopovedoval ter zagotavljal, naj mu pove samo nekaj podatkov, vse drugo da bo že on sam uredil.

Ta zatirjevanja so ji vtila pogum in iz njenih ust se je vsula toča spominov in pridig, sumničnej, dvomov in domnev.

»Čisto sama zase je vedno živela, to je res, ta Asherjeva. Posebno ljubezniva ni bila, kar je res, je res, saj to so vsi vedeli, toda saj je morala toliko prestati v svojem življenju, ta uboga para, prav vsakdo jo je pomiloval! Njen mož bi bil že zdavnaj spadal za mrežo in zapaha! Saj ne, da bi se ga bila Asherjeva bala, o ne, to prav zares ne; ah, kje pa, ko pa je bila pravi pravcati hišni zmaj, prava coprnica, če je začela vrletiti svoj kolovrat v brezobnih ustih! Oh, ta da bi ostala komu kaj dolžna? Če se je koga lotila, ga je obrala do kosti! No da, toda vré gre tolikokrat po vodo, da se razbije. In kolikokrat ji je rekla: 'Le pazite se, ta dedec vam bo še enkrat vrat zavil! Zapomnite si moje besede!' No, in ali se ni res natančno tako zgodilo, ti moj ljubi bog, uboga revica! In ona, stanuje čisto zraven, pa ni ničesar slišala! Od sile je to! Res bi se človek smedel!«

Medtem ko je vsa zadihana lovila sapo, ji je vpadel v besedo Poirot in povprašal: »Ali ni Asherjeva večkrat dobivala neka nenavadna

pisma — brez podpisa, zaznamovana le s črkami ABC ali podobno?«

Obžalovaje je Mrs. Fowlerjeva zanikala: »Zem, kaj mislite! Anonimno se pravi temu. V takih pismih je polno takih stvari, ki človek ne govori o njih javno in zardi pri njih, ko jih čita. Ne verjamem, da bi bil Asher kaj takega pisal.« Njegova žena ji ni nikdar pripovedovala o tem, da bi bil kdaj to storil. »Kako mislite? Vozni red — pri nji? Ne, nikoli ni nobenega videla pri nji. Da bi ji kdo katerega poslal po pošti? Ah, kje neki! Prav gotovo bi ji bila Asherjeva to povedala! Ko je dekletu prišlo in dejalo: 'Mati, tamle pri sosedih je pa vse polno policije,' sem se zelo prestrašila. In ko sem potem zvedela, kaj se je zgodilo — tako vam povem, z enim samim prstom, če bi se me kdo dotaknil, bi me bil prekučnil, tako vam povem! Dostikrat sem jo svarila: 'Moški, če je pijan, sem dejala, je kot volk, ki trga ovce.' No, in umor je to kar potrdil.«

Globoko je zajela sapo, ko je nehala s poročilom.

»Nič ne videl Asherja, da bi bil prestopil prag lokala, se mi zdi?« je vprašal Poirot.

Mrs. Fowlerjeva je prezirljivo pihnila skozi nos. »Prav gotovo se ni dal nikomur videti!« Kako pa je prišel gospod Asher v trgovnico, ne da bi ga pri tem kdo videl, tega seveda ni

pojasnila. Zadaj ni bilo nobenega vhoda in Asherja so večinoma vsi v okolici vsaj na videz poznali.

»Toda viseti ni hotel in se kajpada ni nikomur pokazal.«

Poirot je še nekaj časa poslušal njeno branje, ko pa je Mrs. Fowlerjeva verjetno izblebetala vse, kar je vedela, je zaključil pogovor s tem, da ji je stisnil v roko pet funtov.

»Mnogo denarja za malo blaga, kaj, prijatelj, sem mu dejal, ko sva stopila na cesto.«

»Zaenkrat gotovo.«

»Mislite, da ve več, kot je povedala?«

»Dragi moj, zaenkrat smo v taki situaciji, da niti ne vemo, kakšna vprašanja naj zastavljamo. Kot otroci smo, ki se v temi igrajo slepe miši. Predse stezamo roke in grabimo v zrak. Mrs. Fowler nam je povedala vse, kar je mislila, da ve in še nekaj čenč povrhu. Morda nam bodo njeni podatki prišli še kdaj prav. Teh pet funtov sem naložil za prihodnost.«

Kaj je s tem mislil, nisem prav dobro razumel, vendar sem imel premalo časa, da bi razmišljal o tem, zakaj v tem trenutku sva treščila naravnost inšpektorju Glenu v roke.

DVA OBISKA

Inšpektor se je držal precej kisló. Vse popoldne je poskušal, kot nama je pripovedoval, sestaviti popoln seznam vseh tistih ljudi, ki so jih videli vstopiti v lokal.

»Pa niso nikogar videli?« je vprašal Poirot.

»O, pač! Tri visoke moške potuhnjenega pogleda — štiri manjše s črnimi brki — dve polni bradi — tri debeluhe — vse same neznance — in vse temnih obrazov. Cudež, da ni nihče videl trope zakrinkanih roparjev z revolverji!«

Poirot se je sočutno smehljajal. »Ali je kdo videl Asherja?«

»Ne. Tudi to mu govori v prid. Pravkar sem dejal policijskemu komisarju, da spada zadeva pod Scotland Yard. Ne verjamem, da je stori-vec domačin.«

»Tudi jaz sem tega mnenja,« je resno pripomnil Poirot.

Preden smo se vrnili v London, smo naredili še dva obiska. Najprej smo obiskali Mr. Jamesa Partridgea.

Mr. Partridge je bil menda zadnji, ki je videl Mrs. Asherjevo živo. Bil je v njenem lokalu ob pol šestih.

Mali gospod, bančni uradnik po poklicu, je bil posušen moziček, s ščipalnikom na nosu. Izražal se je sila precizno. Hišica, kjer je stanoval, je bila natančno tako pedantno urejena in čista kot on sam.

»Gospod — eh — Poirot,« je dejal ob pogledu na vizitko. »Od inšpektorja Glena? Prosim, s čim naj vam ustrezem, gospod Poirot?«

»Kot slišim, ste bili vi, gospod Partridge, zadnji, ki je videl gospo Asherjevo še živo?«

Mr. Partridge je položil konice prstov skupaj, da so se dotikale in zrl na Poirota kot na sumljiv ček.

»To je pa pomembno vprašanje, gospod Poirot,« je odgovoril. Za menoj je dosti drugih ljudi kupovalo v Asherjevi trgovini.«

»Če je tako, se pa niso prijavili.«

Mr. Partridge se je nalahno odkaljajal. »Dosti je ljudi, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti do skupnosti,« je pripomnil in pogledal prek svojega ščipalnika kot sova.

»Resnično, zelo resnično, je zamrmral Poirot, »vi pa ste se popolnoma prostovoljno javili pri policiji?«

»Kajpada! Ko sem zvedel za ogabno dejanje, sem si takoj mislil, da bi moji podatki utegnili biti koristni in sem takoj šel na policijo.«

»Zelo prav ste storili,« je slovesno pripomnil Poirot. »Bodite tako dobri, pa mi ponovite svoje podatke!«

»Z velikim veseljem! Bil sem na poti domov in točno ob pol šestih...«

»Oprostite, kako pa ste vedeli tako natančno, koliko je ura?«

Mr. Partridge je bil očitno nekoliko nejevoljen zaradi te prekinitve pogovora. »Cerkevna ura je ravno bila, pogledal sem na svojo in videl, da zaostaja za eno minuto. Takoj nato pa sem stopil v lokal Mrs. Asherjeve.«

»Ali ste bili stalni odjemavec?«

»Dokaj redno sem kupoval pri nji, ker je njen lokal na poti, kjer hodim v urad. Dva- do trikrat tedensko sem kupil pri nji tobak za pi-po.«

»Pobljize niste poznali Mrs. Asherjeve? Ali veste kaj več o njeni preteklosti?«

»Nihi najmanj! Razen redkih besed pri nakupu in priložnostnih opazk o vremenu nisem nikoli govoril kaj več z njo.«

»Ali ste vedeli, da je njen mož pijanec in da ji je večkrat grozil?«

»Ničesar nisem vedel o njem.«

»Po videzu pa ste jo poznali. Ali ste včeraj opazili na nji kaj posebnega? Se vam je zdela morda razburjena ali potrta?«

Mr. Partridge je pomislil. »Kolikor sem opazil, se mi je zdela ravno taka kot vedno.«

Poirot se je dvignil. »Hvala vam za vaše podatke, mr. Partridge!« »Ali imate morda kak vozni red ABC? Za vlak, s katerim bi se vrnil v London, bi rad pogledal.«

»Tamle za vašim hrbtom,« je odgovoril Partridge.

Na knjižni polici sta med nekaterimi drugimi knjigami stala vozni red ABC in Bradshawova knjiga kurzov.

Poirot je vzel v roke vozni red ABC in se delal, kot da nekaj išče, potem pa se je zahvalil Partridgeu in se poslovil.

● RAZSTAVA LAHKOMISELNOSTI

Zadnjih nekaj let cvete v ZDA nova vrsta kriminala: varanje lahkomiselnih državljanov s pomočjo časopisnih oglasov. Prevarant na primer objavi v časopisu, da proti plačilu enega samega dolarja pošlje sredstvo proti plešavosti (v resnici pa pobarvano vodo). Na tisoče jih pošlje svoj dolar — in ko porabijo prvo steklenico, še drugega in tretjega. Ko končno uvidijo, da so prevarani, je goljuf že bogat.

V Washingtonu so pripravili razstavo predmetov, ki so jih zaplenili pri takih goljufih, da bi tako pomagali državljanom. Tam je na kupe raznih »radioaktivnih« zapestnic, »zdravil za vse bolezni«, aparatov za olajšanje raznih del itd.

● STARA ZGRADBA NAPRODAJ

V nekem lokalnem angleškem časopisu se je pojavil oglas z naslednjo vsebino: »Prodamo lepo staro zgradbo iz časov kralja Georga«. Zanimirani kupci so na svoje veliko presenečenje odkrili, da ponujena zgradba ni niti lepa niti stara in tudi to, da gre za mestno šolo, ki je nihče ni nameraval prodati. Oglas so objavili učenci te šole.

● LOV POD LEDOM

V Britanski Kolumbiji ob Tihem oceanu je v modi nov šport: podvodni ribolov v zaledenelih jezerih. Tam celo poleti pade temperatura pod minus 10 stopinj in zato jezera zaledenijo. Mladi športniki z žago naredijo v ledu luknjo in se skozi njo spuščajo pod ledeno ploščo in lovijo losose. Ribiči so zaščiteni z gumijasto obleko, le obraz imajo nepokrit.

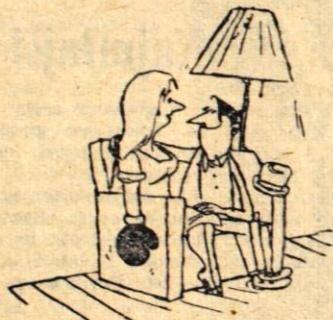
— Saj sem ti rekel, da imaš premalo bencina!

BREZ BESED

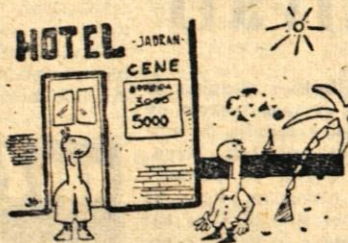
— Imate zelo radi presenečenja

LJUBEZENSKA IGRA

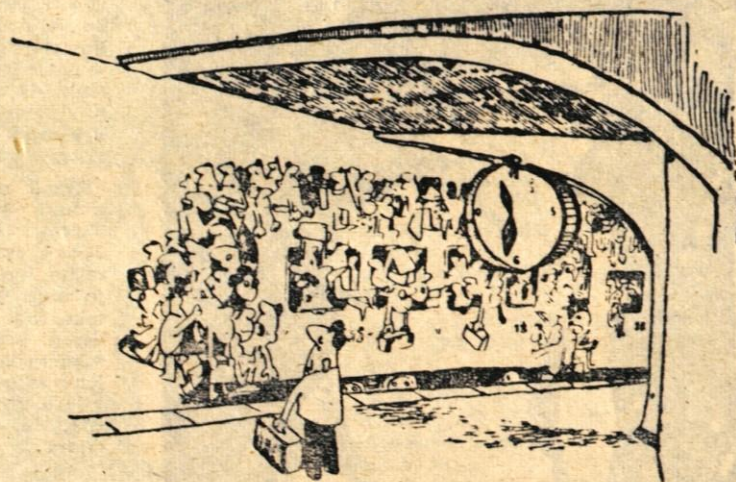
»Juhej, posadka podmornice naju je opazila!«

NA MORJU

— Cene so pri nas pa zelo trdne

VELEOPTIMIST

»Pustite me, Imam rezervacijo!«

1	2	3	4	5	6
					7
				8	
9					
10				11	
12			13		
14					
15					

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično:

1. popularna igra z žogo, 7., 2. primitiven obrambni objekt, 8., 3. kurivo, ki ga pridobivajo na barju, 9., 14. znamka italijanskih kamionov, 10., 4. stanovanje z več sobami, 12., 5. avtomobilska oznaka Reke, 13., 11. sestavina čaja, 14., 9. izobrazba, 15., 6. zbornik, letopis.

Pred nekaj dnevi sem ugledal na ulici plakat z zelo umestnim napisom: »Sadje pred jedjo operite!«

Bil sem pripravljen še isti trenutek poslušati nasvet, toda ker nisem imel pri roki nobenega sadja, ga nisem mogel oprati.

V najbližji prodajalni sem kupil jabolko in slučajno prebral napis na zidu: »Preden začneš jesti, si umij roke!«

»To se pa res lepo sklada«, sem razmišljal na poti domov; hkrati bom opral tako prvo kot tudi drugo.

Tako se je začelo. V dvigalu sem na ogledalu opazil letak: »Pij samo prekuhano mleko.«

Vrnil sem se spet v mesto, da bi kupil mleko. Skuhal sem ga. Umil roke. Potem opral jabolko. Zadovoljen sam s seboj sem pojedel jabolko, popil mleko in ugotovil, da je celoten obrok — vzeto na splošno — dobro potekal. Toda — zmotil sem se.

Naslednji dan se nisem počutil najbolje. Ko sem sedel v kavarni, sem prebral plakat: »Poboljšaj svoje kvalifikacije.«

Takoj sem začel z izboljševanjem svojih kvalifikacij, toda čez pol

ure sem naletel na poziv: »Uničuj gozdne škodljivce!« — ki je bil natisnjen na škatlici vžgalic. Ta poziv mi je končno uničil mir. Ko sem se z električnim vlakom pripeljal do gozda, sem opazil na zidu postaje parolo: »Spoznaj svoj rodni kraj!«

dile pred menoj.

Nič zato, sem se tolažil — ko bom uničeval gozdne škodljivce, bom obenem spoznaval tudi svoj rodni kraj. Na tak način bom prihranil tako čas kot tudi moč!

Gozdni čuvaj me je hitro vrgel iz gozda. Po vsej verjetnosti je

Žrtev reklame

Razžaloščen sem se vrnil v mesto. Na srečo me je tam spet opogumil plakat: »Bodi mož!«

Odšel sem domov in si poskušal urediti misli. Tako raztresen sem vključil radio. Ta korak je bil usoden.

Nove in nove naloge so se grma-

menil, da so že vsi škodljivci uničeni. Se več — naložil mi je kazen.

— V kritičnih urah štedite električno energijo! — je nekdo strogo zapovedal na koncu oddaje.

Izključil sem radio, ugasnil električno luč in prižgal svečo, da bi pri trepetajoči svetlobi prebral ča-

sopis. Toda prvo, kar mi je padlo v oči, ko sem odprl časopis, je bil opomin: »Povečaj pozornost proti požarom!«

Hitro sem ugasnil svečo.

Naslednje jutro sem ugledal plakat z velikim naslovom: »Hrani denar v hranilnici!« glede na to, da je bilo moje materialno stanje po kazni, ki sem jo plačal gozdnemu čuvaju, več kot žalostno, te naloge nisem mogel izpolniti. Toda v trenutku je v moji glavi zableščalo upanje v obliki letakov, ki so jih v Maršalskovi ulici delili nekaki entuziasti. Tam je pisalo: »Redi prašiče čez zimo. Tako si lahko povečaš dohodke.«

Začel sem se ozirati, da bi zagledal kakšnega praseta. Toda vsi napori so bili zaman.

Rešitev je prišla nepričakovano. Zbral sem vse plakate, lističe, škatlice od vžgalic, letake in jih z občutkom ogromnega olajšanja na duši odnesel v skladišče odpadkov. Na to me je opomnil napis, ki sem ga prebral na cigaretini škatlici: »Zbirajte in vračajte star papir!«

Anatol Potemkovsky